

Píseň: EZ658 + **modlitba;** **Čtení:** Mk 6, 30-44

Milí přátelé,

minulý týden jsme se věnovali „intermezzu“ v Ježíšově příběhu, které bylo věnováno postavě Jana Křtitele. Tento příběh je vložen mezi Ježíšovo vyslání učedníků a jejich návrat. Věnovali jsme se nejen připomenutí postavy Jana Křtitele, ale také obřadu křtu.

V Markově kompozici je příběh Janovy smrti takřka identický s popravou Ježíšovou. To nás má trknout – Ježíš není Kristem srkze vnější formu činů. Stejně jako on činil kdekdo. Ježíš se stává Kristem (tedy Pomazaným, tedy Spasitelem) vnitřním obsahem jeho učení, činů, smrti i vzkříšení. I Jan Křtitel byl neprávem popraven, politický vládce mohl snadno jeho smrti zabránit, i on byl po smrti položen do hrobu svými učedníky a jeho smrt byla přáním lidské nenávisti.

Návrat učedníků

Dnešním oddílem se k Ježíšovi vrátili jím vyslaní učedníci, nyní již apoštolové (všimněme si změny i v biblickém textu!). Apoštol, z ř. ἀποστέλλω (= apoteló = vyslat), je „ten vyslaný/poslaný“.

Je nápadné, že Marek se vůbec nevěnuje peripetiím jejich potulného učení, kázání i činům. Dokonce ani z jejich vyprávění se o tom nic nedozvíme. Proč také? Evangelijní příběh je příběhem Ježíše Krista, ne příběhem jeho apoštolů (o tom pak kniha Skutků apoštolských) či naším.

Velmi hezké v prvním verši je, že apoštolové řekli Ježíšovi *všechno* co činili a učili. Neoponechali tedy stranou ani úspěchy, ani neúspěchy. To je velmi inspirativní zvěst i pro nás – Kristu máme říkat *všechno* co jsme učinili a učili. Není důvod nechávat si něco pro sebe, tím můžeme pouze tratit.

Opět také zdůrazním dvojici činit-učit. Apoštolové pouze neučili. Ale ani pouze nejednali. Obojí jde ruku v ruce, vždyť to je

Kristův příklad! I Kristus vždycky učinil a zároveň činil. Jedno bez druhého je jaksi vyprázdněné, méně kvalitní, podezřelé. Vždyť to dobře známe: Jak vnímáme toho, kdo pořád jenom mluví, ale skutek utek? I kdyby měl nastokrát pravdu, jeho/její slova budeme přijímat mnohem obtížněji, pokud vůbec.

A kam vede jednání toho, kdo hlavně jedná, ale učení se moc nevěnuje? To je asi stejně nápadné. Nepoučený pomocník je pomocník na obtíž. Kdo chce „hlavně žít Boží vůli“, ten o ní musí být nejprve řádně poučen – a učit o ní dál! Jinak si plete Boží vůli se svými domněnkami, dojmy, zážitky a domysly. A mnoho lidí kráčí touto širokou cestou, kde je hlavní důraz položen na „něco dělat“, ale přitom jde často o nedobrý záměr (srv. poslední kázání), svévolné uchopování Písma nebo nepromyšlený plán.

V době sepsání evangelia toto byla důležitá zvěst pro křesťany prvního století po Kr.: Nemáte jenom dělat diakonii, máte také učit. A nemáte jenom učit o Kristu, máte také činit diakonii. I pro současnou situaci ČCE jde o příkladné slovo: Činění bez učení má krátký dech a špatné konce.

„Odpočiňte si“

A Ježíš na vyprávění apoštolů reaguje jako ideální manager nebo pastorační pracovník: „Hodně jste teď pracovali s mnoha lidmi, pojd'me někam stranou, kde si budete moci orazit. Někam na pusté místo, kde právě lidé nebudou.“ Apoštolové si tedy mají také odpočinout. Tak i Desatero (Ex 20, 8-11). Tak i Ježíš dříve v Markově podání (Mk 1, 35).

Každý někdy potřebuje „vypadnout“, změnit prostředí. A nebýt v kontaktu s lidmi. A to platí dvojnásob pro ty, jejichž práce stojí právě na komunikaci s lidmi. Ježíš tak o své apoštoly velmi dobře pečuje, tak to má být. Tím spíše, když „stále přicházelo a odcházelo mnoho lidí, ani neměli čas se najíst.“

Stejně opět pro Markovi prvotní čtenáře: Apoštol nemá pořád jenom pracovat. Učit, sloužit, kázat atd. Má si také odpočinout. A s chutí na „pustém místě“, tedy naprosto stranou lidí i čehokoli poutajícího pozornost.

Stejně i pro nás: Máme čas od času odejít na pusté místo. Člověku to velice prospívá. Dnešní svět obrovsky zatěžuje lidské vnímání, a tak psychiku i rozum, tím, že jsou pořád kolem nás nějací lidé. A když nejsou fyzicky, jsou přítomni skrze technologie – telefon, počítač atd.

Tak v tom starém Písmu opět čteme velmi aktuální zvěst pro člověka 21. století: Občas jdi pryč do pustiny. Kvůli sobě i svému vztahu k Bohu. Třeba i jako prevenci vyhoření. Protože řada vyhořelých managerů, sociálních pracovníků atd. odchází právě do míst a zaměstnání, kde jsou takřka úplně mimo lidský kontakt.

Pusté místo a trocha odpočinku jsou darem také pro faráře. Zrovna za faráři také „stále přichází a odchází mnoho lidí“. A domlouvají to nebo tamto, potřebují to nebo tamto, zajímá je to nebo tamto. A i farář tak má umět, vždyť stejně jednal i Kristus, občas odejít na pusté místo. Odejít daleko od lidí, aby si od nich odpočinul.

Vždyť lidé dokážou být velmi únavní!

Pusté místo

Pusté místo je pak v centru dnešního oddílu. V těch patnácti verších je zmíněno hned třikrát. Na opakování se v Bibli velmi soustředíme. Naše mysl je dědicem řeckého způsobu myšlení, které mělo opakování za esteticky nehezké, nevhodné a zbytečné. Avšak evangelisté (snad kromě Jana) a zejm. pisatelé SZ jsou z prostředí semitského. Tam opakování znamená: A hlavně tohotole si všimni. To je podstatné! Tohle si zapamatuj a na tohle se soustřed'!

Proto dnešní oddíl zdůrazňuje, že Ježíš vzal navracené apoštoly na pusté místo. A i na toto pusté místo za nimi jdou zástupy. A právě na tomto pustém místě dojde k onomu „nasycení pěti tisíc“.

Markova kompozice tak zdůrazňuje opak „pustého místa“ a „Ježíšovy moci“. Pusté místo není místo zlých sil. Pustým místům se nemáme vyhýbat, naopak je máme čas od času vyhledávat!

A ti mnozí, kteří spatřili, kam Ježíš a učedníci plují, je na to pusté místo dokonce předběhli, aby mohli být s nimi.

Ježíš s učedníky plují na lodi, neboť otevřená vodní plocha je v ohledu dnešního příběhu jedno z nejpustších míst: Na lidi tam prostě jen tak nenarazíte ani dnes. A pokud, jsou vidět z dálky a snadno se jim lze vyhnout. Cesta na lodi je také velkým odpočínutím, neboť právě ty uchozené nohy potulných kazatelů nejsou potřeba. Všechny pohyb obstará vanutí větru.

Ježíšova lítost

Tak si Ježíš i učedníci mohli odpočinout, alespoň na chvíli. Neboť i to plánovaně pusté místo je již plné lidí. Dokonce pět tisíc se jich seběhlo, dychtivě čekající na Ježíše a učedníky!

Mise učedníků se tedy vydařila. Za Ježíšem přichází obrovské množství lidí, a dokonce neváhají jít za ním (a zároveň před ním) na pusté místo! Ani pro ně však Ježíš nehodlá měnit, co připravil pro apoštoly – odpočinek. Až lítost nad zástupy bez pastýře ho pohla... k učení.

A tak mohu opět zdůraznit, že v popředí biblického pohledu je učení, v dnešním oddílu zmíněné hned dvakrát. Teprve po Ježíšově výuce přichází mocný čin v podobě nasycení přítomných. Marek však zdůrazní, že je učil „mnohým“ věcem. Ježíš tedy jistě mluvil dlouho. Možná i proto, aby si apoštolové mohli dlouho odpočinout...

Jezení

Druhá část dnešního oddílu se soustředí na jeden ze známých Ježíšových činů: Nasycení zástupů. Všimněme si, že od v. 35 do v. 44 se o jídle nebo jezení mluví 5x (v. 36+37+42(2x)+44)! Důraz druhé části tohoto oddílu je tedy na jídlo, na nasycení se, které probíhalo na pustém místě.

Avšak všimněme si, kdo Ježíše na tuto běžnou lidskou potřebu upozorní: Právě ti apoštolové! A Ježíš je bere vážně. Neřekne jim: „Ale ještě je musím poučit o tomhle a tomhle!“ Apoštolové se tedy po svém návratu stávají čím dál více také

aktéry evangelijní zvěsti, ne jen jejími příjemci. Avšak to přichází až od poloviny šesté kapitoly! Do té doby jsou takřka trvale pasivní.

Ne náhodou následuje po dnešním oddílu příběh o Ježíšovi krácejícím po moři: Učedníci jsou již apoštolové, „postoupili do vyššího ročníku“, za to jim náleží odměna i test, zda na vyšší úroveň postoupili skutečně, nebo jen domněle. O tom však více příště.

Jsou to tedy učedníci, kdo si všimnou, že Ježíšovo učení mnohých věcí zabralo mnoho času. A že by bylo záhodno propustit zástupy, aby se mohli postarat také o své tělo. Pro učitele a pedagogy zde nacházíme také odpověď na to, zda je potřeba, aby žáci a studenti během 45 minutových školních hodinách jedli a pili. Potřeba to není. Dokonce to spíš ruší, zejm. ty žáky.

Přestože však Ježíš vzal učedníky vážně, moudře vidí, že kvůli hladu posluchačů on nemusí přestat učit. „Dejte vy jim jíst“, řekl jim. Vždyť než se podaří obsloužit všech pět tisíc posluchačů, mohou ostatní dále poslouchat.

Ale zároveň Ježíš nechce, aby se lidé na tom pustém místě živili ze svého. A aby zlikvidovali okolní dvory (dosl. pole) a vesnice. A aby se stejně na některé nedostalo – pět tisíc lidí by zničehonic nenajedlo ani ve větším městě. A jistě u sebe neměli všichni peníze.

Posledním nenápadným detailem je skutečnost, že skupina kolem Ježíše zřejmě měla peníze na rozdávání, když bez okolků padl návrh nakoupit za dvě stě denárů jídlo. Pro představu: Denár byl zhruba plat nádeníků za jeden den práce. Za měsíc by tak šlo o zhruba 22 denárů. Učedníci tak navrhují utratit skoro celoroční plat (cca 10 měsíců)! Tedy v dnešních poměrech by navrhli nakoupit chléb za nějakých 200 000 Kč. To není málo peněz na rozdávání. Což je, mimochodem, zásluha Jidáše Iškariotského, který měl na starost pokladnu (J 12, 6).

Tento úctyhodný návrh však Ježíš ponechává bez povšimnutí (zřejmě také z důvodů logisticko-ekonomických). Místo toho přikazuje rozdělit zástup na zelené trávničky (jaké překvapení, že

tolik se ho našlo na pustém místě!). A po dobrořečení nasýtil všechny přítomné z pěti chlebů a dvou ryb. Jakoby nic.

Ani Marek se děním lámání a rozdávání nijak zvlášť nezaobírá. Jen suše podotkne, že z těch pěti chlebů a dvou ryb se nasýtili všichni, a ještě bylo sebráno dvanáct plných košů zbytků. Mimochodem si uvědomme, že to, co měli u sebe učedníci, by nestačilo ani pro ně a Ježíše (pět chlebů a dvě ryby pro 13 lidí!).

Co se tam stalo? Namnožil Ježíš magicky tu trochu jídla? Vytáhl každý z kapsy kus jídla, a pak ho ještě odevzdal? Odmítejme tyto otázky. Příběh se jim věnovat nechce, popisu se vyhýbá. Nespekulujme nad tím, o čem nic nevíme.

Přijměme, že i toho byl Ježíš schopen. Nějak. A přijměme i zvěst tohoto oddílu: Nejenom, že ten hladový zástup ovcí bez pastýře Ježíš učil. Nejenom, že je nasýtil z absurdně malého množství jídla. Ale ještě zbylo dvanáct košů ryb i chlebů.

Dvanáct košů pak není náhodné číslo, nýbrž symbol víc-než-plnosti. Tedy zbylo ještě mnohem víc, než kolik bylo potřeba pro dostatek – pokud by zbylo dostatek, tak akorát, bylo by to košů sedm.

Tak Ježíš nejenom učí takové věci a takovým způsobem, že ještě velmi mnoho zbývá. Ale také sytí takovým způsobem, že zbyde více, než kolik jsme měli na začátku. Kdo jde za Ježíšem třeba i na pusté místo, ten se vrací s blahobytným nadbytkem vzhledem k tomu, s čím za Ježíšem přišel.

A pokud by snad někdo opravu mermocí chtěl nějak historicky kotvit a uchopovat tento mocný čin, ten necht' slyší otázku: A kde se tam vzaly ty koše? Kdo by si s sebou bral prázdné koše na pusté místo, kam jde poslouchat Ježíše?

Stejně to bude s příběhem o kráčení po moři.

Závěr

I Ježíš po tomto mocném činu vzápětí mizí ze scény (v. 45). Posílá pryč i učedníky i zástupy. Zůstává sám, aby se modlil. A aby se snad někdo nedomáhal „tvoření dalších chlebů“.

Tak přijměme tento příběh vlastně úplně obyčejně tak, jak je psán: Ježíš sytí. I když máme dojem, že máme tak málo, že to nestačí ani pro nás a naše blízké, Hospodin v Kristu přináší obrovský nadbytek (srv. zaslíbení praotcům v SZ!). Aby se dostalo na všechny. A současný západní svět je skutečně takový... vždyť více lidí v současnosti ve světě umírá na následky obžerství než na následky hladu. Jen se naučit s tím nadbytkem lépe zacházet, když jsme ho od Krista přijali...

Dodejme ještě také, že Ježíš si všímá základní lidské vlastnosti: Jsme ovce, které potřebují pastýře. Potřebujeme někoho následovat a *již vždy* někoho následujeme. Otázkou tak pouze je, koho. Hospodina? Krista? Sebe? Jiného člověka?

Rozhovor; Píseň: S401 + MP